

Justitieutskottets yttrande

1993/94:JuU7y

Polisorganisationen för bekämpande av
barnpornografibrott

1993/94
JuU7y

Till konstitutionsutskottet

Inledning

Konstitutionsutskottet har i beslut den 26 maj 1994 berett justitieutskottet tillfälle att avge yttrande över en i en bilagd promemoria berörd fråga om inrättandet av en särskild enhet inom Rikspolisstyrelsen med uppgift att bekämpa barnpornografi.

Ett motiv för inrättandet av en sådan enhet anges i promemorian vara barnpornografibrottslighetens särskilda karaktär med ibland förekommande förgreningar i olika nätverk såväl inom som utom landet. Detta föranleder enligt promemorian behov av en underrättelseinhämtning på central nivå rörande denna brottslighet. Den särskilda enheten skulle också, anfördes det, kunna biträda vid större förundersökningar om barnpornografibrott. Om inrättandet av en särskild enhet inte bedöms vara en lämplig åtgärd, bör enligt promemorian övervägas att på annat sätt avdela resurser inom Rikspolisstyrelsen för de angivna uppgifterna.

Ärendet föranleder följande yttrande från justitieutskottet.

Utskottet

Justitieutskottet har tidigare under denna vår avgett ett yttrande till konstitutionsutskottet över ett stort antal motioner om förbud mot innehav av barnpornografi m.m. som väcktes under den allmänna motionstiden i år (se 1993/94:JuU6y).

Som justitieutskottet anförde i detta yttrande har statsmakterna en skyldighet att överväga alla till buds stående medel för att skydda barn från barnpornografiska övergrepp. Det är således enligt utskottets uppfattning naturligt att även överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra polisens möjligheter att bekämpa barnpornografisk brottslighet.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att det i ett nyligen avlämnat betänkande om en brottsofferfond, m.m. (1993/94:JuU25) bl.a. behandlat motionsyrkanden rörande sexualbrott mot barn utomlands. Utskottet noterade i betänkandet att regeringen i planeringsdirektiv för polisväsendet avseende budgetåret 1994/95 under anslaget till Rikspo-

lisstyrelsen har beräknat medel för ett ökat nordiskt samarbete med utländsk polis för att bekämpa brottslighet som består i att nordiska medborgare begår sexuella övergrepp mot barn utomlands. Utskottet anförde vidare att en polissambandsman sedan december 1993 är placerad i Thailand med den enda uppgiften att bevaka frågor rörande sexuella övergrepp på barn. Utskottet pekade också på att betydelsen av ett utvidgat internationellt polissamarbete understryks i årets budgetproposition och att regeringen anser att det är nödvändigt att utveckla starka och effektiva funktioner på central nivå inom polisen med uppgifter inom det internationella polissamarbetet. Utskottet nämnde avslutningsvis att Sverige också är internationellt verksamt, t.ex. inom Europarådet, när det gäller att utarbeta rekommendationer för att med internationella insatser bekämpa barnprostitution och utnyttjande av barn för pornografi.

Utskottet konstaterar nu till att börja med att polisverksamheten i landet sedan gammalt är starkt decentraliserad. Det är i länen och vid de lokala polismyndigheterna som de dagliga prioriteringarna i det brottsbekämpande arbetet görs och merparten av det brottsutredande arbetet bedrivs.

Utskottet har den principiella uppfattningen att den brottsutredande verksamheten inom polisen även i framtiden i största möjliga utsträckning bör bedrivas på regional och lokal nivå. Det är på dessa nivåer som kunskap finns om de närmare förhållandena på orten och om hur de polisiära resurserna bäst kan utnyttjas.

Utöver den lokala och regionala polisiära verksamheten finns behov av övergripande nationella polisinsatser. Därför utövar Rikspolisstyrelsen på central nivå viss operativ verksamhet och ledning av polisverksamheten. Detta sker i första hand vid en särskild enhet; den s.k. Rikskriminalpolisen.

Enligt förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen får styrelsen bl.a. leda polisverksamhet i fråga om spaning mot och, om det finns särskilda skäl för det, utredning av narkotikabrottslighet, ekonomisk brottslighet och annan brottslighet, om brottsligheten är av särskilt grov beskaffenhet och har riksomfattande karaktär eller internationell anknytning. Rikspolisstyrelsen får också leda polisverksamhet som gäller bearbetning i spanings- eller utredningssyfte av sådan information om brottslighet som finns tillgänglig hos styrelsen. Rikspolisstyrelsen upprätthåller vidare förbindelser med utländska polismyndigheter m.m. Av intresse i sammanhanget är också att Rikspolisstyrelsen i mån av tillgång till resurser på begäran av en länsstyrelse får lämna förstärkning vid spaning och utredning som leds av en lokal eller regional myndighet.

Här bör också framhållas att Rikspolisstyrelsen — vid sidan av sina operativa insatser — har att bedriva utveckling av polisiära arbetsmetoder och att barnpornografibrottslighet, som till sin natur skiljer sig från flertalet andra brottstyper, är föremål för uppmärksamhet i detta metodarbete.

Enligt utskottets uppfattning finns det behov av en förbättrad under rättelseinhämtning på central nivå när det gäller barnpornografibrott.

Utskottet efterlyser bl.a. bättre kunskap om de datanätverk i vilka barnpornografiskt material sprids och ökad spaningsverksamhet mot dessa och andra spridningskällor för barnpornografiskt material. Också de internationella aspekterna av den aktuella brottsligheten behöver beaktas i ökad utsträckning, inte minst mot bakgrund av att Interpol under det senaste halvåret har byggt upp en särskild analysgrupp för sådan brottslighet. Även metodutvecklingen på området framstår som angelägen.

Det har under senare tid visat sig att utredningar om barnpornografisk brottslighet kan bli både omfattande och på många sätt krävande för berörd personal. Utskottet anser mot den bakgrunden att det behövs en utbyggd central beredskap också för att kunna bistå polismyndigheterna med kunskap och resurser av olika slag vid större förundersökningar rörande barnpornografibrott.

Utskottet anser att det bör överlämnas åt regeringen att ta ställning till hur de förbättringar i polisorganisationen som utskottet här har föreslagit för att bekämpa barnpornografibrott skall komma till stånd. Regeringen bör senast i 1995 års budgetproposition återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som har vidtagits. Vad som nu anförts bör konstitutionsutskottet enligt justitieutskottets uppfattning som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 31 maj 1994

På justitieutskottets vägnar

Lars-Erik Lövdén

I beslutet har deltagit: Lars-Erik Lövdén (s), Göthe Knutson (m), Bengt-Ola Rytter (s), Birthe Sörestedt (s), Birgit Henriksson (m), Göran Magnusson (s), Liisa Rulander (kds), Karl Gustaf Sjödin (nyd), Siw Persson (fp), Alf Eriksson (s), Christel Anderberg (m), Eva Johansson (s) och Sven-Olof Petersson (c).

.

..